

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Determinants of Saving Behavior among Residents
in Bangkok and the Metropolitan Region

ศศิประภา โพธิ์ขวาน้อย

สาขาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Sasiprapa Phokhwanoi

E-mail: 6614154176@rmail.ru.ac.th

Department of Finance, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-35 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานเอกชน/ ลูกจ้างประจำ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 35,001-45,000 บาท ตามลำดับ 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่สถานภาพต่างกัน มีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถรวมอธิบายความแปรผันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 80.8 ($R^2=0.808$)

คำสำคัญ พฤติกรรมการออม กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ABSTRACT

This study aimed to 1) survey the demographic characteristics of people in Bangkok and its vicinity, 2) study the level of savings behavior of people in Bangkok and its vicinity, 3) compare the savings behavior of people in Bangkok and its vicinity classified by personal factors, and 4) study the factors influencing the savings behavior of people in Bangkok and its vicinity. The sample consisted of people in Bangkok and its vicinity. The research instrument was a questionnaire. The questionnaire was the tool for data collection. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, F-value, and multiple regression analysis.

The study found that 1) the majority of people in Bangkok and its vicinity were female, aged 25-35 years, married, had a bachelor's degree, were private sector employees or permanent employees, and had an average monthly income of 35,001-45,000 baht, respectively. 2) Overall, opinions regarding savings behavior were high. 3) People in Bangkok and its vicinity with different statuses showed different savings behaviors at the 0.05 level of statistical significance. Differences in gender, age, education level, occupation, and average monthly income showed no significant differences in savings behaviors at the 0.05 level of statistical significance. 4) Economic factors, social factors, and media and technology factors significantly influenced savings behaviors in Bangkok and its vicinity, accounting for 80.8 percent of the variance ($R^2=0.808$) at the 0.05 level of statistical significance.

Keywords Saving Behavior Bangkok and Surrounding Areas

บทนำ

ในปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยยังคงเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในประเทศ เช่น กำลังซื้อของภาคครัวเรือนที่ยังเปราะบาง และปัจจัยภายนอก อาทิ ความผันผวนของเศรษฐกิจโลก สงครามการค้า และความไม่แน่นอนทางการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชาชนและภาคธุรกิจโดยรวม รวมถึงการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institution: SFIs) อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ความรู้ทางการเงินจะเพิ่มขึ้น คนไทยยังเผชิญกับความท้าทายสำคัญในการออมเงิน โดยเฉพาะในบริบทที่มีภาระค่าใช้จ่ายสูง เช่น กรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งมีค่าครองชีพ (ค่าเช่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ฯลฯ) และภาระหนี้ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการออมของครัวเรือน กรณีหนี้ครัวเรือนไทยนั้น ณ ไตรมาสที่ 1 ปี 2568 หนี้ครัวเรือนไทยอยู่ที่ประมาณ 87.4% ต่อ GDP และ ณ สิ้นปี 2567 อยู่ที่ประมาณ 88% ต่อ GDP

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ ปี พ.ศ. 2567 พบว่า ยอดเงินฝากรวมในระบบธนาคารของประเทศอยู่ที่ 16.32 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ 16.09 ล้านล้านบาท

เพียงร้อยละ 1.4 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าอัตราการออมของคนไทยยังคงเติบโตอย่างชะลอตัว แม้จำนวนผู้ฝากเงินในระบบจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนบัญชีเงินฝากภายใต้ความคุ้มครองมากถึง 99.25 ล้านราย หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.75 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนไทยที่ยังคงนิยมใช้ผลิตภัณฑ์การออมในรูปแบบดั้งเดิม เช่น เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ รวมถึงผลิตภัณฑ์เงินฝากประเภทพิเศษ อาทิ บัตรเงินฝาก ใบรับฝากเงิน และสลากออมทรัพย์ ซึ่งแม้จะมีความมั่นคงและความเสี่ยงต่ำ แต่ก็ให้ผลตอบแทนในอัตราที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับทางเลือกการลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ ในปัจจุบัน เช่น กองทุนรวม หุ้น หรือคริปโตเคอร์เรนซี การเติบโตของเงินฝากที่ชะลอตัว ผสมกับพฤติกรรมกรรมการออมที่ยังเน้นรูปแบบเดิม ๆ ทำให้สถาบันการเงินจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ตอบโจทย์พฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ให้ความสำคัญกับทั้ง “ความมั่นคง” และ “ผลตอบแทน” ไปพร้อมกัน

ประเภทการออมและการลงทุนของประชาชนไทย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เลือกฝากเงินในบัญชีออมทรัพย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.53 รองลงมาคือการซื้อสลากออมทรัพย์ ร้อยละ 18.92 และการฝากเงินประจำ ร้อยละ 12.45 ขณะที่การลงทุนประเภทอื่น ๆ เช่น กองทุนรวม (RMF/LTF), หุ้นต่างประเทศ, ทองคำ, หุ้นบริษัท และสหกรณ์ออมทรัพย์ มีสัดส่วนอยู่ในช่วงร้อยละ 3-6 โดยเฉพาะใบรับเงินฝากประจำ ซึ่งมีสัดส่วนต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 0.68 แม้ว่าสลากออมทรัพย์จะเป็นทางเลือกที่ให้ความมั่นคงและมีสิทธิลุ้นรางวัลเพิ่มเติม แต่จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ยังมีประชาชนจำนวนไม่มากที่เลือกออมเงินในรูปแบบนี้เมื่อเทียบกับการฝากเงินทั่วไป สะท้อนให้เห็นว่า พฤติกรรมการออมของประชาชนยังคงมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์ ความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงิน หรือแรงจูงใจในการลงทุน จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนอย่างละเอียด

ตามเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นเพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการออมของประชาชน อาทิ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคมและปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนพฤติกรรมการออมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 5,352,831 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 400 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยสังคม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยสื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับระดับและรูปแบบพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและส่งเสริมการออมในกลุ่มประชาชนได้อย่างตรงจุด
2. ได้ข้อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของประชาชนที่แตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพสมรส ซึ่งช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดกลยุทธ์หรือมาตรการส่งเสริมการออมที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
3. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายหรือพัฒนาเครื่องมือทางการเงินที่จูงใจและเอื้อต่อการสร้างวินัยการออมของประชาชนในระยะยาว

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามหัวข้อดังนี้ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม สื่อและเทคโนโลยี

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดระดับรายได้ การจ้างงาน ราคาสินค้า และค่าครองชีพ ซึ่งล้วนส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการออมของบุคคล (ธารารัตน์ จันทรมณี, 2560) กล่าวคือ เมื่อเศรษฐกิจอยู่ในภาวะดี รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้มีเงินเหลือใช้เพื่อการออมมากขึ้น ในทางกลับกัน หากเศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะลอตัวหรือมีค่าครองชีพสูง ประชาชนจะมีแนวโน้มลดการออมลง เนื่องจากต้องนำรายได้ส่วนใหญ่ไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (ธัญญ์ณภัท สติธำรงชัย, 2563) นอกจากนี้ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจยังรวมถึงระดับรายได้ ความมั่นคงในการทำงาน ภาระหนี้สิน และโอกาสในการลงทุน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนสภาพทางการเงินของแต่ละบุคคล และมีผลต่อทัศนคติในการออม (ณัฐพล ปัญญาธรรม, 2562) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้ประจำและต้องรับภาระค่าใช้จ่ายสูงจากค่าครองชีพในเมืองใหญ่ มักจะมีพฤติกรรมการออมที่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ โดยผู้ที่มียาได้สูง มีความมั่นคงทางการเงิน และอยู่ในภาวะเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการออม มักมีแนวโน้มออมมากกว่า ในขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำหรือมีภาระหนี้สินสูงมักมีพฤติกรรมการออมที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Keynes (1936) ที่ระบุว่า การออมของบุคคลขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริง และแนวโน้มการบริโภคส่วนเกินจากรายได้นั้นเป็นตัวกำหนดระดับการออมโดยตรง

ปัจจัยด้านสังคม (Social Factors)

ปัจจัยด้านสังคมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการเรียนรู้และปรับตัวพฤติกรรมตามแบบแผนของกลุ่มสังคมหรือวัฒนธรรมที่ตนสังกัดอยู่ พฤติกรรมการออมจึงมีได้ขึ้นอยู่กับรายได้หรือปัจจัยทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีสะท้อนค่านิยมทางสังคม การเลี้ยงดู ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายและการเก็บออมของแต่ละบุคคล (วรารัตน์ จันทรแสง, 2561) ในสังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนมักได้รับอิทธิพลจากค่านิยมบริโภคนิยม (consumerism) ซึ่งเน้นการใช้จ่ายเพื่อสร้างภาพลักษณ์และสถานะทางสังคม ส่งผลให้พฤติกรรมการออมลดลง แม้จะมีรายได้สูงก็ตาม (พรธณี มหาวงศ์, 2561) ขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิด ก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการออม เช่น การได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน หรือการเห็นแบบอย่างจากเพื่อนร่วมงานที่มีพฤติกรรมการออมที่ดี (อรัญญา จิตตรง, 2564) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การรณรงค์จากภาครัฐและสถาบันการเงินเกี่ยวกับการออม รวมทั้งการเข้าถึงกลุ่มสังคมออนไลน์ที่ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ก็มีผลช่วยหล่อหลอมทัศนคติในการออมของประชาชนในเขตเมือง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) กล่าวได้ว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ

พฤติกรรมการออม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประชาชนมีการเปรียบเทียบทางสังคม (social comparison) อยู่ตลอดเวลา อันเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดระดับการใช้จ่ายและการออมในชีวิตประจำวัน (Festinger, 1954)

ดังนั้น ปัจจัยด้านสังคมจึงมีบทบาททั้งในด้านการหล่อหลอมค่านิยม การสร้างแรงจูงใจ และการกำหนดบรรทัดฐานทางพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมของประชาชนในเขตเมืองใหญ่ ซึ่งมีพลวัตทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี (Media and Technology Factors)

ในยุคดิจิทัล สื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเงินของประชาชน รวมถึงพฤติกรรมการออมด้วย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งประชาชนมีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์อย่างกว้างขวาง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีจึงไม่เพียงแต่ส่งผลต่อทัศนคติและการรับรู้เกี่ยวกับการออม แต่ยังส่งผลต่อช่องทางและรูปแบบการออมที่เปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการทางเทคโนโลยีด้วย เทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology: FinTech) เช่น แอปพลิเคชันธนาคารดิจิทัล การออมอัตโนมัติผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือการลงทุนผ่านแอปพลิเคชันมือถือ ช่วยอำนวยความสะดวกในการออม ทำให้ประชาชนสามารถวางแผนและติดตามการออมได้ง่ายขึ้น (นรุตม์ รัตนไพบูลย์, 2564) ขณะเดียวกัน สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube และ TikTok กลายเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางการเงินและแรงบันดาลใจในการออม โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน หรือ *influencer* ด้านการออมเป็นผู้ถ่ายทอดแนวคิด ซึ่งช่วยส่งเสริมพฤติกรรมออมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ (กมลพร ศรีสวัสดิ์, 2565) อย่างไรก็ตาม สื่อและเทคโนโลยียังมีด้านที่อาจส่งผลกระทบต่อออม เช่น การกระตุ้นการบริโภคผ่านโฆษณาออนไลน์ หรือการเข้าถึงช่องทางสินเชื่อที่ง่ายขึ้น ซึ่งอาจเพิ่มแรงจูงใจในการใช้จ่ายเกินความจำเป็น (ศิริพร มณีรักษ์, 2562) ดังนั้น อิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีต่อพฤติกรรมออมจึงมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับรูปแบบการรับรู้ การใช้สื่อ และทักษะทางการเงินของแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นตัวแปรสำคัญในบริบทของสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลอย่างรวดเร็ว โดยประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำเป็นต้องมีความรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้เครื่องมือทางดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวางแผนการเงินและการออมอย่างยั่งยืน (McQuail, 2010)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

พฤติกรรมการออม หมายถึง พฤติกรรมการสะสมรายได้ส่วนหนึ่งไว้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ถือเป็นพฤติกรรมสำคัญที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ การออมส่วนใหญ่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินทุนและให้ผลตอบแทนต่ำเมื่อเทียบกับการลงทุน (Fisher & Montalto, 2010) ซึ่งเป็นพฤติกรรมออมที่เกี่ยวข้องกับเงินสำรองไว้ใช้ในอนาคต การออมเงินนั้นแตกต่างจากการลงทุนที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าของเงินต้น วัตถุประสงค์ของการออมสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การออมเพื่อฉุกเฉิน การออม

เพื่อใช้จ่ายในระยะสั้นถึงระยะกลาง การออมเพื่อการเกษียณอายุ (ระยะยาว) และการออมเพื่อการลงทุน ความหมายของการออมคือการออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้เป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในอนาคต รายได้ส่วนนี้จะต้องสามารถสร้างผลประโยชน์ได้มากขึ้น จึงเรียกว่าการออม จากนิยามนี้หมายความว่า การออมเงินต้องสามารถสร้างประโยชน์ได้มากกว่า ไม่ใช่แค่การเก็บเงินไว้บางส่วนหรือการสะสมเงิน ซึ่งมีความหมายต่างจากการออมเงิน การออมเงินมีเป้าหมายและเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ นิยามพฤติกรรมทางการเงินว่า การจัดสรรเงินออม อัตราส่วน จำนวนเงินออม ระยะเวลาออม และวัตถุประสงค์การออม ซึ่งทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการและการวางแผนทางการเงิน

นอกจากนี้ Canova และคณะ (2005) อธิบายว่าพฤติกรรมทางการเงินหมายถึงระดับการออม รูปแบบการออมเงิน และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน ดังนั้น ในการวัดการออมจึงสามารถเห็นได้ในหลายระดับ ตั้งแต่จำนวนเงินออม ซึ่งหมายถึงจำนวนเงินที่จัดสรรจากรายได้เพื่อสะสมไว้เป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในอนาคต โดยการออมในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินฝาก กองทุนรวม ประกันชีวิต เพื่อให้เงินต้นงอกเงย นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงความเสี่ยงที่ค่อนข้างต่ำและความมั่นคงของเงินต้นด้วย (Fisher & Montalto, 2010)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภภัค จิรวชิรพล และคณะ (2568) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 – 50 ปี สถานภาพโสด ไม่มีบุตร ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นงานทางด้านงานการตลาด/การขาย ทำงานในระดับปฏิบัติการ (เจ้าหน้าที่/พนักงาน) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 30,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการออม จะออมเมื่อมีโอกาสพิเศษ มีความไม่แน่นอนในการออม จำนวนเงินในแต่ละครั้งในการออมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รูปแบบในการออมคือการนำเงินฝากธนาคาร เพื่อใช้ใ้ยามฉุกเฉิน ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่ ศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.129

ลักขณา ธรรมสุพงศ์ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจของนักศึกษาในการออมเงินกับโครงการธนาคารโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุบลรัตน์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 547 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษากับกลุ่มทดลองจำนวน 150 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร และส่วนใหญ่ได้รับเบี้ยเลี้ยงจากผู้ปกครอง โดยมีประเด็น

ที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ การที่นักศึกษารู้จักธนาคารโรงเรียน และประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร

พิมพ์จันทร์ ขวดจะโป๊ะ และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านเพศและอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีแตกต่างกัน ในการทดสอบพบว่า ช่วงอายุต่ำกว่า 19 ปี และช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 20-21 ปีและช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 22-23 ปีและช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 24-25 ปีและช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีแตกต่างกัน ในการทดสอบพบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 500 บาท และเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,501-2,000 บาท มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อนเชา เอี่ยมคุ้ม (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต และปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ภาระหนี้สินต่อเดือน และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต โดยเฉพาะหนี้สินที่มีส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณิชกร ชัยศิริ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจระดับจุลภาคของครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา และปัจจัยเศรษฐกิจระดับมหภาค ด้านนโยบายการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 5,352,831 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี และส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เท่ากับ 1.00 และการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Alpha's coefficient- α) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.956

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้การวิเคราะห์การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA : F-test) และหากพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จะนำไปเปรียบเทียบกับเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference) และสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการออม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สถานภาพต่างกัน มีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($b = 0.217, p < 0.05$) ปัจจัยด้านสังคม ($b = 0.506, p < 0.05$) และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ($b = 0.250, p < 0.05$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีให้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ (R^2) = 0.808 และสามารถรวมอธิบายความแปรผันของพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 80.8 ($R^2=0.808$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี และพฤติกรรมการออมโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการออมเงินในชีวิตประจำวัน โดยมีปัจจัยแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ส่งผลสนับสนุน

พฤติกรรมดังกล่าวอย่างชัดเจน ในด้านเศรษฐกิจ พบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้คนตระหนักถึงความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งปัญหาเงินเฟ้อ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น และความไม่มั่นคงทางรายได้ ทำให้ประชาชนมีแนวโน้มวางแผนทางการเงินและออมเงินมากขึ้นเพื่อความมั่นคงในอนาคต การเพิ่มขึ้นของรายได้หรือความมั่นคงในการทำงานยังเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต่อเนื่องในการออม เพราะผู้คนมองว่าการออมคือหลักประกันที่ช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินและสร้างความมั่นใจในการดำรงชีวิตในระยะยาว ในด้านสังคม อยู่ในระดับมากเช่นกัน สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของครอบครัว ครอบครัวยุคใหม่ และกระแสสังคมที่ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออมมากขึ้น การได้รับแบบอย่างที่ดีจากคนใกล้ชิด เช่น เพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัวที่มีวินัยทางการเงิน เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมการออมของตนเอง นอกจากนี้ สังคมยุคใหม่ยังเน้นภาพลักษณ์ของคนที่มีความมั่นคงทางการเงิน จึงทำให้การออมกลายเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับและส่งต่อกันในวงกว้าง ในด้านสื่อและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น แสดงให้เห็นว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่มีบทบาทอย่างมากต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการออม เช่น การใช้แอปพลิเคชันทางการเงิน Mobile Banking หรือ Internet Banking ที่ช่วยให้การออมเป็นเรื่องสะดวก รวดเร็ว และสามารถติดตามการใช้จ่ายได้อย่างมีระบบ อีกทั้งสื่อออนไลน์ยังมีส่วนกระตุ้นให้ผู้คนตระหนักถึงความสำคัญของการออม ผ่านคอนเทนต์ให้ความรู้ทางการเงินหรือแคมเปญรณรงค์จากสถาบันการเงิน ส่งผลให้ประชาชนมีแรงจูงใจและพฤติกรรมการออมที่ชัดเจนมากขึ้น ส่วนพฤติกรรมการออม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการออมอย่างสม่ำเสมอและมีเป้าหมายที่แน่นอน ทั้งเพื่อการซื้อสินทรัพย์ การเกษียณอายุ หรือเป็นเงินสำรองฉุกเฉิน ผู้คนมีแนวโน้มเลือกช่องทางการออมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของตนเอง เช่น การฝากเงินกับธนาคาร การซื้อสลากออมทรัพย์ หรือการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักรู้ทางการเงินและความรับผิดชอบในการจัดการรายได้อย่างมีวินัย โดยสรุป การที่ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้คนในปัจจุบันมีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการวางแผนทางการเงินมากขึ้น สังคม เทคโนโลยี และสภาพเศรษฐกิจร่วมกันสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนพัฒนาพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงและความมั่งคั่งในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศวกิจิระวัชรพล และคณะ (2568) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณา ธรรมสุพงศ์ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจของนักศึกษาในการออมเงิน กับโครงการธนาคารโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุบลรัตน์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 547 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาต่อบรรณกถาจำนวน 150 คน ผลการวิเคราะห์

ข้อมูล พบว่าข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร และส่วนใหญ่ได้รับเบี้ยเลี้ยงจากผู้ปกครอง โดยมีประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ การที่นักศึกษารัฐจักธนาคารโรงเรียน และประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีสถานภาพต่างกัน มีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าสถานภาพของบุคคล เช่น โสด สมรส หรือหย่า มีอิทธิพลต่อรูปแบบและแนวทางการออม เนื่องจากบุคคลที่มีสถานภาพสมรสมักมีภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน เช่น ค่าครองชีพ การเลี้ยงดูบุตร หรือการผ่อนสินทรัพย์ ทำให้ต้องวางแผนการออมอย่างรอบคอบและมีความสม่ำเสมอมากกว่ากลุ่มโสด ซึ่งมีอิสระทางการใช้จ่ายมากกว่าและอาจออมเพื่อเป้าหมายส่วนตัวในระยะสั้น ขณะที่กลุ่มหย่าหรือหย่าร้างมักเน้นการออมเพื่อความมั่นคงในอนาคตและลดความเสี่ยงทางการเงิน จึงสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของพฤติกรรมการออมตามสถานภาพทางสังคมและครอบครัวอย่างชัดเจน ในทางกลับกัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินและเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นเพศหรือช่วงอายุใด ต่างก็มีโอกาสรับรู้ถึงความสำคัญของการออมในระดับใกล้เคียงกัน อีกทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมเมืองยังส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมทางการเงินที่คล้ายคลึงกัน เช่น การออมผ่านบัญชีธนาคารหรือแอปพลิเคชันทางการเงิน ทำให้ความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออม นอกจากนี้ การศึกษาที่สูงขึ้นหรือรายได้ที่มากขึ้นไม่ได้เป็นตัวกำหนดโดยตรงต่อการออม หากแต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติ วินัยทางการเงิน และแรงจูงใจในการออมของแต่ละบุคคลมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านเพศและอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีแตกต่างกัน ในการทดสอบพบว่า ช่วงอายุต่ำกว่า 19 ปี และช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 20-21 ปีและช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 22-23 ปีและช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 24-25 ปี และช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีแตกต่างกัน ในการทดสอบพบว่า จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 500 บาท และเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,501-2,000 บาท มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนนา เอี่ยมคุ้ม (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา

แตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.808 ซึ่งหมายความว่าทั้งสามปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของพฤติกรรมการออมได้ถึงร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการออมทางการเงินของประชาชนอย่างชัดเจน เนื่องจากในด้านเศรษฐกิจ ผู้คนในเมืองต้องเผชิญกับภาวะค่าครองชีพที่สูง ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ และความกังวลเกี่ยวกับรายได้ในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการออมเพื่อรองรับความเสี่ยงทางการเงินและสร้างความมั่นคงในระยะยาว นอกจากนี้ ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ที่เพิ่มขึ้นยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถจัดสรรเงินเพื่อออมได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมที่ชี้ว่า รายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมของบุคคล ด้านสังคม ก็มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมในเขตเมืองประกอบด้วยกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และบุคคลต้นแบบที่ส่งเสริมวินัยทางการเงิน รวมทั้งค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงในชีวิต การมีทรัพย์สินและการเกษียณอย่างมั่นคง ทำให้บุคคลได้รับแรงจูงใจทางสังคมให้เกิดการออมมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่สังคมให้คุณค่ากับการมี “ความมั่นคงทางการเงิน” และ “อิสรภาพทางการเงิน” ส่วนปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี มีอิทธิพลสูงเช่นกัน เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Mobile Banking, Internet Banking และแอปพลิเคชันด้านการเงิน ทำให้การออมเป็นเรื่องง่าย สะดวก และสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา อีกทั้งสื่อออนไลน์ยังเป็นช่องทางสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ด้านการออม การลงทุน และการบริหารการเงินส่วนบุคคลอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการออมมากขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยที่พบว่าทั้งสามปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรผันของพฤติกรรมการออมได้ถึงร้อยละ 80 สะท้อนให้เห็นว่า เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็นกลไกหลักที่กำหนดพฤติกรรมการออมของประชาชนในเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสูง มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และต้องการความมั่นคงทางการเงินในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชากร ชัยศิริ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจ ระดับจุลภาคของครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา และปัจจัยเศรษฐกิจระดับมหภาค ด้านนโยบายการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนเชา เอี่ยมคุ้ม (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ภาระหนี้สินต่อเดือน และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต โดยเฉพาะหนี้สินที่มีส่งผลทิศทางลบต่อพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการเงินควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการออมและการลงทุน เพื่อเพิ่มทักษะในการบริหารรายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงส่งเสริมผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ช่วยให้ประชาชนสามารถออมได้อย่างต่อเนื่องและมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับรายได้

ของแต่ละกลุ่ม

2. ปัจจัยด้านสังคม ควรส่งเสริมการสร้างค่านิยมด้านการออมในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยใช้บุคคลต้นแบบหรือสื่อสาธารณะในการรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ของการออมในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ จัดกิจกรรม “วินัยการออม” เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่ดีตั้งแต่เยาว์ชนจนถึงวัยทำงาน

3. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ควรพัฒนาและขยายการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ให้เข้าถึงได้ง่าย ปลอดภัย และตอบโจทยความต้องการของประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ช่วยวางแผนการออมอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการออมอย่างยั่งยืน

4. พฤติกรรมการออม ควรส่งเสริมให้ประชาชนกำหนดเป้าหมายการออมที่ชัดเจน และสร้างวินัยทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ เช่น การออมก่อนใช้ การจัดสรรรายได้เป็นสัดส่วนหรือการเลือกช่องทางการออมที่เหมาะสมกับตนเอง ภาครัฐและเอกชนสามารถจัดโครงการ “ออมเพื่ออนาคต” หรือ “ออมวันละนิด” เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการออมและปรับพฤติกรรมทางการเงินให้มั่นคงในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการออมของประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ หรือพื้นที่ชนบท เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านพฤติกรรมการออมในแต่ละภูมิภาค และเพิ่มความครอบคลุมของผลการวิจัย

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม เช่น ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเงิน ทักษะทางเศรษฐกิจ ความรู้ทางการเงิน หรือแรงจูงใจทางสังคม เพื่อให้ได้ความเข้าใจเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมในมิติที่ซับซ้อนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2568). ข้อมูลประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล. สืบค้นวันที่ 10 กันยายน 2568. จาก <https://www.dopa.go.th/news/cate1/view10445>.
- กมลพร ศรีสวัสดิ์. (2565). บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของคนวัย
ทำงานในเขตเมือง. *วารสารเศรษฐศาสตร์และสังคมดิจิทัล*, 8(3), 23–40.
- คชภัก จิรวชิรพล และคณะ. (2568). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงาน
บริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุง
เทพ*. 7(1). 29-43.
- ณัฐพล ปัญญาธรรม. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขต
ปริมณฑล. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณิชากร ชัยศิริ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา. *วารสาร
นาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 11(3). 129-136.
- ธารารัตน์ จันทรมณี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธัญญ์นภัส สติธำรงชัย. (2563). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในเขต
กรุงเทพมหานคร. *วารสารเศรษฐศาสตร์และการบริหารธุรกิจ*, 12(2), 45-60.
- นรุตม์ รัตนไพบูลย์. (2564). เทคโนโลยีทางการเงินกับพฤติกรรมการออมของคนไทย. *วารสารการเงิน
และการธนาคาร*, 15(2), 55–69.
- พรณี มหาวงศ์. (2561). สังคมเมืองกับแนวโน้มการออมของคนไทยยุคใหม่. *วารสารเศรษฐศาสตร์
และสังคม*, 9(1), 33–49.
- พิมพ์จันทร์ ขวดจะโป๊ะ และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา
สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วิทยาระเบียบวิธี
วิจัยทางการบัญชี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ลักขณา ธรรมสุพงศ์. (2563). แรงจูงใจของนักศึกษาในการออมเงินกับโครงการธนาคารโรงเรียน.
วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 14(3). 148-157.
- วรรัตน์ จันทรแสง. (2561). ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริพร มณีรักษ์. (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมการบริโภคของคนรุ่นใหม่ในเขต
กรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 12(1), 77–93.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). รายงานภาวะเศรษฐกิจและการออมของครัวเรือนไทย พ.ศ. 2565.
กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประชากร พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- อรัญญา จิตตรง. (2564). อิทธิพลของปัจจัยครอบครัวและเพื่อนต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. *วารสารพัฒนารัพยากรรมมนุษย์*, 7(2), 55–67.
- อนเชา เอี่ยมคุ้ม. (2563). พฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช. สืบค้นวันที่ 10 กันยายน 2568. จาก <https://mmm.ru.ac.th/mmm/is/sat18/6314060171.pdf>
- Canova, L., Rattazzi, A. M. M., & Webley, P. (2005). The hierarchical structure of saving motives. *Journal of Economic Psychology*, 26(1), 21-34. doi:10.1016/j.joep.2003.08.007
- Festinger, L. (1954). *A Theory of Social Comparison Processes*. Human Relations, 7(2), 117–140.
- Fisher, P. J., & Montalto, C. P. (2010). Effect of saving motives and horizon on saving behaviors. *Journal of Economic Psychology*, 31(1), 92-105. doi:10.1016/j.joep.2009.11.002
- Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory (6th ed.)*. London: Sage Publications.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed.*, New York : Harper and Row.